

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-01-14

Närvarande: F.d. justitieråden Sten Andersson och Kristina Svahn Starrsjö samt justitierådet Jonas Malmberg

En ny vapenlag

Enligt en lagrådsremiss den 4 december 2025 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. vapenlag,
2. lag om ändring i vapenlagen (2026:000),
3. lag om ändring i rättegångsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,

5. lag om ändring i lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål,
6. lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel,
7. lag om ändring i inregränslagen (1996:701),
8. lag om ändring i lagen (2000:1219) om internationellt tullsamarbete,
9. lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling,
10. lag om ändring i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott,
11. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
12. lag om ändring i skollagen (2010:800),
13. lag om ändring i postlagen (2010:1045),
14. lag om ändring i lagen (2013:283) om bevakning ombord på svenskt fartyg,
15. lag om ändring i lagen (2014:341) om beslut i särskilda regeringsärenden,
16. lag om ändring i tullagen (2016:253),
17. lag om ändring i lagen (2018:649) om förbud mot innehav av berusningsmedel m.m. vid hem för vård eller boende,

18. lag om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område,

19. lag om ändring i kustbevakningslagen (2019:32),

20. lag om ändring i lagen (2023:339) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område,

21. lag om ändring i tullbefogenhetslagen (2024:710),

22. lag om ändring i lagen (2025:947) om ändring i lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Mathilda Klang och rättssakkunnige Joakim Hall.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Allmänt

I lagrådsremissen föreslås att den nuvarande vapenlagen (1996:67) ska ersättas av en ny vapenlag. Enligt lagrådsremissen är syftet med den nya lagen att förenkla regelverket för tillståndsgivning och innehav av skjutvapen för legala vapeninnehav men även att motverka förekomsten av illegala vapen och den brottsliga användningen av vapen.

Lagrådet konstaterar att förslaget innebär en välkommen lagteknisk översyn av den svenska vapenlagstiftningen och att förslagen har fått en från lagteknisk synpunkt i huvudsak tillfredsställande utformning. Vad gäller det sakliga innehållet i förslaget har Lagrådet inte anledning att framföra några principiella synpunkter; frågan om

hur restriktiv eller liberal en vapenlagstiftning ska vara är till syvende och sist en rättspolitisk fråga som det inte ankommer på Lagrådet att besvara. Såvitt Lagrådet kan bedöma är förslaget ägnat att tillgodose de ändamål som har föranlett förslaget.

Lagrådets synpunkter avser därför enbart enskilda detaljer i förslaget till ny vapenlag.

Förslaget till vapenlag

3 kap. 2 §

Paragrafen innehåller vissa grundläggande förutsättningar för att innehavstillstånd ska beviljas.

I det tredje stycket anges att tillstånd att inneha ett skjutvapen inte får beviljas om innehavet av ett sådant vapen innebär en betydande risk för allmän ordning och säkerhet som väger klart tyngre än nyttan för det ändamål som tillståndet ska avse.

I författningskommentaren anges att det huvudsakliga tillämpningsområdet för bestämmelsen är vapenmodeller som med hänsyn till sina tekniska egenskaper är sådana att deras potentiella skadeverkan innebär en betydande risk för allmän ordning och säkerhet som väger klart tyngre än nyttan för ändamålet med innehavet. Det anges vidare att det ska göras en intresseavvägning (proportionalitetsbedömning) där intresset av att det aktuella vapnet får innehas för ett visst ändamål ställs mot samhällets intresse av att motverka spridning av sådana vapen med hänsyn till den risk som detta innebär. Det sägs också att tillstånd ska nekas om risken väger klart tyngre än nyttan för ändamålet och att det t.ex. kan handla om fall där vapnets sammantagna egenskaper medför en ytterst påtaglig risk för allmän ordning och säkerhet. Som exempel på när bestämmelsen kan tillämpas nämns vapen med mycket hög

anslagsenergi, där användning anses medföra oproportionerligt stora risker för olyckshändelser eller där avledning till den illegala marknaden kan leda till risker för angrepp på exempelvis polisstationer eller militära mål. Som ytterligare exempel anges tyngre, utpräglat militära vapen som i princip inte bör vara tillåtna för civilt innehav eller skjutvapen med s.k. burstfunktion.

Lagrådet konstaterar att bestämmelsen är avsedd att tillämpas på vapen av mer avancerat slag. I lagtexten anges att tillstånd inte får beviljas om innehavet av ett sådant vapen innebär en "betydande risk för allmän ordning och säkerhet" som väger klart tyngre än nyttan för det ändamål som tillståndet ska avse. I författningskommentaren anges emellertid som exempel på fall då tillstånd ska nekas, att innehavet innebär en "ytterst påtaglig risk för allmän ordning och säkerhet". Ytterst påtaglig risk förefaller vara en högre ribba för att neka tillstånd än "betydande risk". De ytterligare exempel på situationer som nämns i författningskommentaren indikerar också att ribban för att neka tillstånd är avsedd att vara högre än vad som framgår av lagtexten. För att undvika tillämpningsproblem bör lagtexten och innehållet i författningskommentaren ses över så att de överensstämmer.

3 kap. 5 §

I 3 kap. 5 § behandlas vissa frågor om överlåtelse av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin. Detta är de enda bestämmelser i 3 kap. som avser ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin. Regler om hantering av ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin finns i övrigt i 6 kap.

Enligt Lagrådets mening blir lagens systematik tydligare om de delar av 3 kap. 5 § som avser ammunition, ljuddämpare och

vapenmagasin bryts ut ur paragrafen och placeras i en ny paragraf i slutet av 6 kap.

Bestämmelserna kan få följande lydelse.

3 kap. 5 §

Ett skjutvapen får överlåtas eller yrkesmässigt förmedlas endast till den som har tillstånd eller annars har rätt att inneha vapnet.

6 kap. 4 §

Ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin får överlåtas eller yrkesmässigt förmedlas endast till den som har tillstånd eller annars har rätt att inneha föremålen. Om överlåtelsen sker genom ett ombud ska ombudet ha eget tillstånd att inneha skjutvapen.

4 kap. 4 §

Paragrafen anger de allmänna förutsättningarna för att en enskild person ska kunna beviljas tillstånd att inneha skjutvapen för andra ändamål än skjutning. Sådant tillstånd kan, enligt första stycket 2, beviljas om personen har ett behov av vapnet för s.k. udda ändamål som inte avser skjutning, t.ex. för forskning som förutsätter undersökning av skjutvapen. Enligt paragrafens andra stycke får ett tillstånd för ett sådant udda ändamål "om det är särskilt föreskrivet beviljas endast om det finns synnerliga skäl". Bestämmelsen synes syfta på sådana föreskrifter som regeringen ska kunna meddela enligt bemyndigandet i 20 kap. 10 § 2 i förslaget.

Enligt Lagrådets mening har den sistnämnda bestämmelsen fått en onödigt krånglig avfattning. Lagrådet föreslår att den i stället formuleras enligt följande.

Om det är särskilt föreskrivet, får tillstånd enligt första stycket 2 beviljas endast om det finns synnerliga skäl att bevilja tillstånd.

Lagrådet vill dock för sin del ifrågasätta om bestämmelsen är nödvändig. Redan av bemyndigandebestämmelsen i 20 kap. 10 § 2 framgår att det i vissa fall kan krävas synnerliga skäl för att bevilja tillstånd för udda ändamål.

4 kap. 5 §

Paragrafen innehåller bland annat bestämmelser om godkännande av samlingsområde. Ett samlingsområde ska få godkännas om samlingen har en tydlig inriktning och avgränsning. I paragrafen anges att ett godkänt samlingsområde på sökandens begäran får "ändras eller utvidgas" i samband med att ett tillstånd att inneha skjutvapen för samling beviljas.

Enligt Lagrådet är det tillräckligt att det i lagtexten anges att samlingsområde på sökandens begäran får ändras, eftersom en utvidgning innebär en ändring.

5 kap. 1 §

5 kap. innehåller bestämmelser om "organisationers" innehav av skjutvapen. I kapitlets första två paragrafer regleras förutsättningarna för att "sammanslutningar" för målskytte ska kunna beviljas sådant tillstånd. Lagförslaget innehåller ingen definition av uttrycken organisation och sammanslutning. Det kan dock inte råda någon tvekan om att de är avsedda att omfatta skilda slag av juridiska personer, i första hand ideella föreningar men även andra typer av juridiska personer. På några ställen i lagförslaget finns dock särbestämmelser som tar sikte på sammanslutningar "som avser en juridisk person". Detta ger bilden av att uttrycken organisation och sammanslutning innefattar även grupperingar som inte är juridiska personer.

Lagrådet konstaterar att det enbart är fysiska personer och juridiska personer som kan rättshandla, förvärva rättigheter och skyldigheter och föra talan vid domstol. Det som i lagförslaget betecknas som organisation eller sammanslutning förutsätts kunna ansöka om och tilldelas tillstånd eller auktorisation. Den förutsätts också ha möjlighet att överklaga beslut i exempelvis ett tillståndsärende och kommer

också att kunna bli föremål för olika slag av tillsynsåtgärder. Mot denna bakgrund framstår det som uteslutet att behandla även grupperingar som inte är juridiska personer som organisationer eller sammanslutningar i vapenlagens mening. Det innebär bland annat att t.ex. föreningsliknande grupperingar som saknar styrelse eller stadgar inte kan meddelas tillstånd.

Mot denna bakgrund finns det inte anledning att ha särregler för sammanslutningar som är juridiska personer. Orden "som är en juridisk person" bör därför utgå.

Det innebär bland annat att 5 kap. 1 § andra stycket bör ges följande lydelse.

Vid lämplighetsprövning enligt första stycket 3 ska prövningen dessutom avse de fysiska personer som har ett betydande inflytande över sammanslutningen.

5 kap. 2 §

Av skäl som redovisats i anslutning till 5 kap. 1 § bör orden "som är en juridisk person" utgå.

5 kap. 3 §

I paragrafens andra stycke uppställs en särskild begränsning i möjligheterna för en sammanslutning att få tillstånd till innehav av enhandsvapen och helautomatiska vapen. En sammanslutning får meddelas sådant tillstånd enbart om den "bedriver målskytte med ett sådant vapen enligt huvudförbundets skyttereglemente". Lagtexten anger inte vad som avses med "huvudförbund" men enligt författningskommentaren avses en auktoriserad skyttesammanslutning som den aktuella sammanslutningen är ansluten till. Bestämmelsen skulle bli lättare att förstå om den formulerades på följande sätt.

En sammanslutning för målskytte som inte är auktoriserad får beviljas tillstånd att inneha ett enhandsvapen eller ett helautomatiskt vapen eller en stomme eller låda som är avsedd för ett sådant vapen enbart om den

1. är ansluten till en auktoriserad skyttesammanslutning och
2. bedriver målskytte med ett sådant vapen enligt den auktoriserade sammanslutningens skyttreglemente.

5 kap. 19 §

Paragrafen reglerar vem som ansvarar för kontrollen över skyttesammanslutningars, museers och bevakningsföretags innehav av skjutvapen, ammunition och ljuddämpare och vad ansvaret omfattar.

I första stycket anges bland annat att styrelsen för en målskyttesammanslutning (den kontrollansvariga) ska utöva kontroll över verksamhetens innehav av skjutvapen, ammunition och ljuddämpare och över att föremålen förvaras på rätt sätt. I andra stycket anges att den kontrollansvariga har rätt att hantera tillståndshavarens vapenmagasin.

Enligt Lagrådets uppfattning är det inte tydligt vad som avses med att "styrelsen" för en målskyttesammanslutning ska utöva kontroll över verksamhetens innehav av bland annat skjutvapen. I

författningskommentaren anges att "den kontrollansvariga" är den person som är skyldig att utöva kontrollen men lagtexten ger närmast vid handen att det är styrelsen gemensamt som ska utöva kontrollen. Vad som avses och hur förslaget är avsett att fungera i praktiken behöver klargöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Vidare anges i författningskommentaren att kontrollansvaret ger den kontrollansvariga rätt att hantera föremålen. Detta framgår dock inte av lagtexten. Som Lagrådet förstår förslaget behöver den kontrollansvariga ha den behörighet att hantera skjutvapen, ammunition och

ljuddämpare som behövs för att uppdraget som kontrollansvarig ska kunna fullgöras. Detta bör framgå av lagtexten.

Enligt Lagrådets uppfattning är det också oklart vad som avses i andra stycket med att den kontrollansvariga har "rätt att hantera tillståndshavarens vapenmagasin". I författningskommentaren anges att kontrollansvaret inte omfattar vapenmagasin, eftersom vapenmagasin inte omfattas av förslagets bestämmelser om uppsikt, förvaring och transport. Varför det behöver regleras att den kontrollansvariga har rätt att hantera vapenmagasin framstår mot denna bakgrund som oklart. Frågan bör klargöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

5 kap. 20 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om förutsättningarna för den kontrollansvariga enligt 19 § att ge någon annan i uppdrag att hantera organisationens skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin. Den som ges ett sådant uppdrag ska benämnas vapenhanterare.

Ett uppdrag som vapenhanterare får enligt förslaget ges endast till den som har tillräckliga kunskaper och färdigheter för uppdraget och som 1) har tillstånd att inneha skjutvapen eller föremål av det slag som uppdraget avser eller 2) har godkänts som vapenhanterare.

Enligt Lagrådet är det oklart vem som ska godkänna en person som vapenhanterare. Paragrafen ger närmast intryck av att det är den kontrollansvariga. Vid föredragningen har emellertid upplysts om att godkännande ska lämnas av Polismyndigheten. Detta bör framgå direkt av lagtexten. Att det i 1 kap. 11 § anges att Polismyndigheten prövar frågor om godkännande enligt denna lag är inte tillräckligt tydligt.

Lagrådet föreslår att första stycket ges följande lydelse.

Den kontrollansvariga enligt 19 § får ge en enskild person (*vapenhanterare*) i uppdrag att inom ramen för verksamheten självständigt hantera skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin för en målskyttesammanslutnings, en museihuvudmans eller ett bevakningsföretags räkning. Ett sådant uppdrag får ges endast till den som har tillräckliga kunskaper och färdigheter för uppdraget och som

1. har tillstånd att inneha skjutvapen eller föremål av det slag som uppdraget avser, eller
2. Polismyndigheten godkänner som vapenhanterare för uppdraget.

7 kap. 2 §

Enligt paragrafen ska en juridisk person med vapenhandlartillstånd, vapenmäklartillstånd eller vapenreparatörstillstånd ha en godkänd föreståndare som ansvarar för verksamheten.

Enligt Lagrådets mening är det oklart vad som menas med uttrycket "som ansvarar för verksamheten". Bestämmelsen har i denna del utformats annorlunda än bestämmelsen i 5 kap. 10 § om vad som åligger en kontrollansvarig; en sådan ska utöva kontroll över verksamhetens innehav av skjutvapen, ammunition och ljuddämpare och över att föremålen förvaras på rätt sätt. Det mera allmänna "som ansvarar för verksamheten" synes ha en vidare innebörd. Samtidigt torde de juridiska personer som avses i förevarande paragraf regelmässigt ha en styrelse som enligt lag (jfr t.ex. 8 kap. 4 § aktiebolagslagen) ansvarar för företagets verksamhet, ett ansvar som styrelsen knappast kan frångå sig genom att utse en föreståndare.

Enligt Lagrådets mening bör det i det fortsatta lagstiftningsarbetet klargöras vilken innebörden är i det ansvar som en föreståndare ska ha och hur föreståndarens ansvar förhåller sig till styrelsens.

8 kap. 5 §

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att föra in skjutvapen, ammunition och ljuddämpare till Sverige med stöd av ett europeiskt skjutvapenpass.

Enligt Lagrådets mening bör det av lagtexten framgå vad som avses med ett europeiskt skjutvapenpass. Ett nytt andra stycke med följande lydelse bör därför införas.

Bestämmelser om europeiska skjutvapenpass finns i Europaparlamentets och rådets direktiv [EU] 2021/555 om kontroll av förvärv och innehav av vapen.

9 kap. 5 §

I 9 kap. 3 § finns allmänna bestämmelser om s.k. korttidsutlåning. Korttidsutlåning får ske endast "vid enstaka tillfällen" och endast under vissa i 3 § särskilt angivna villkor. I 5 § finns bestämmelser om att en sammanslutning för målskytte med tillstånd att inneha skjutvapen under vissa förutsättningar får låna ut vapnet "vid upprepade tillfällen". Den senare paragrafen torde få förstås som ett begränsat undantag från kravet på att korttidsutlåning får ske enbart vid enstaka tillfällen. För att sambandet mellan paragraferna ska bli tydligare föreslår Lagrådet att uttrycket "vid upprepade tillfällen" i 5 § byts ut mot "vid fler än enstaka tillfällen".

9 kap. 8 §

Av paragrafen följer att om innehavet av ett skjutvapen kräver att den enskilde har avlagt skytteprov eller genomgått viss utbildning eller på annat sätt har visat sig vara lämplig att inneha vapnet, får vapnet lånas ut endast till den som uppfyller dessa krav. Bestämmelsen är förenad med vissa undantag. Bland annat gäller den, enligt andra stycket 2, inte "för sådan övning eller tävling som avses i 5 §". Enligt författningskommentaren motsvarar paragrafen, med enbart

språkliga och redaktionella ändringar, 3 kap. 5 § i den nuvarande vapenlagen.

Lagrådet noterar att det motsvarande undantaget i den nuvarande lagen gäller enbart "för... övning eller tävling på skjutbana". Det innebär att den föreslagna bestämmelsen avviker från gällande rätt i mer än språkligt och redaktionellt avseende. Om ingen ändring i sak är avsedd, bör undantaget i andra stycket 2 formuleras "för övning eller tävling på skjutbana".

13 kap. 1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om återkallelse av innehavstillstånd för skjutvapen, införseltillstånd och tillstånd att förvara ett skjutvapen hos någon annan.

Merparten av bestämmelserna motsvarar i huvudsak 6 kap. 1 § i den nuvarande vapenlagen och vid föredragningen har det upplysts om att någon ändring i sak i dessa delar inte är avsedd. I författningskommentaren till första stycket behandlas emellertid inte samtliga föreslagna fem punkter och det framgår därmed inte tydligt vilka punkter som är nya och vilka som motsvarar nuvarande bestämmelser. Författningskommentaren bör disponeras om så att samtliga punkter kommenteras med angivande av hur de förhåller sig till nuvarande bestämmelser och, i förekommande fall, i vilken utsträckning tillämpningsområdet kommer att ändras på grund av lagrådsremissens förslag i andra delar.

13 kap. 2 §

Lagrådet har motsvarande synpunkter som beträffande 13 kap. 1 §.

16 kap.

16 kap. har rubriken Vapenregister. Av kapitlet framgår att Polismyndigheten ska föra fyra separata register. Som en samlingsbeteckning för dessa fyra register används uttrycket vapenregister (plural obestämd form) och det hänvisas till dem som vapenregistren (plural bestämd form). Ett av registren ska innehålla uppgifter om de skjutvapen för vilka tillstånd till innehav har getts och benämns vapenregistret (singular bestämd form).

Enligt Lagrådet kan den valda terminologin skapa viss oklarhet, särskilt som ordet register kan avse både ett och flera register. Terminologin synes dock vara så inarbetad att det inte finns tillräckliga skäl att ändra den. Det kan dock vara bra att i författningskommentaren förklara vad de olika formerna av ordet register syftar på.

16 kap. 8 och 9 §§

I 16 kap. 8 och 9 §§ finns bestämmelser om att uppgifter i vapenregistren i vissa situationer ska raderas respektive gallras. I rubriken till paragraferna talas om gallring av uppgifter.

Uttrycken radera och gallra lär i sammanhanget vara synonyma och avse att en uppgift helt tas bort ur registren. Enligt Lagrådets mening bör samma uttryck användas i båda paragraferna. Eftersom det är fråga om register som förs elektroniskt är uttrycket radera att föredra.

17 kap. 1 §

Paragrafen behandlar förhållandet mellan lagens bestämmelser om behandling av personuppgifter och annan reglering. Bland annat sägs, i andra stycket, att vid behandling av personuppgifter som omfattas av EU:s dataskyddsförordning gäller lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och

föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen "om inte annat följer av detta kapitel eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet". Bestämmelsen överensstämmer med 1 a kap. 1 § andra stycket i den nuvarande vapenlagen. I den nya lagen kommer emellertid uttrycket "föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet" att bli missvisande, eftersom lagens bemyndigandebestämmelser inte finns i 17 kap. (medan den nuvarande lagens bemyndigandebestämmelser finns i 1 a kap.). Lämpligen bör orden "i anslutning till kapitlet" bytas ut mot "i anslutning till denna lag".

17 kap. 7 §

I paragrafen talas, liksom i 17 kap. 1 §, om "föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet". Eftersom lagens bemyndigandebestämmelser inte finns i 17 kap., bör lagtexten justeras på samma sätt som Lagrådet har förordat i fråga om 17 kap. 1 §.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.